

Центральноукраїнський національний технічний університет

Економічний факультет

Кафедра історії, археології, інформаційної та архівної справи

«Допущено до захисту»

Завідувач кафедри ІАІАС

доктор історичних наук,

професор

Василь ОРЛИК

«_____» _____ 2024 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти

на тему:

«Організація документаційного забезпечення системи управління якістю вищої освіти (за матеріалами діяльності кафедри історії, археології, інформаційної та архівної справи ЦНТУ)»

Виконав: здобувач вищої освіти

IV курсу, групи ІС 20

ОПП «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»

спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»

Рябовол Вадим

«_____» _____ 2024 р.

Керівник роботи:

кандидат педагогічних наук, доцент

_____ Олена КОЛОМІЄЦЬ

«_____» _____ 2024 р.

Рецензент:

кандидат педагогічних наук, директор

Кропивницького фахового коледжу Приватного вищого навчального закладу

«Університет сучасних знань»

_____ Тетяна ШИШКІНА

ЗМІСТ

ВСТУП	12
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ	14
1.1. Сучасний стан дослідження проблеми документаційного забезпечення системи управління якістю вищої освіти	14
1.2. Джерельна база дослідження	20
1.3. Методи дослідження	24
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ДОКУМЕНТАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В СТРУКТУРНОМУ ПІДРОЗДІЛІ ВІТЧИЗНЯНОГО ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ	27
2.1. Система управління якістю вищої освіти: основні категорії та принципи функціонування	27
2.2. Документаційне забезпечення діяльності кафедри історії, археології, інформаційної та архівної діяльності ЦНТУ	30
2.3. Використання інформаційних технологій в сучасній системі професійної підготовки майбутнього фахівця-документознавця	39
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДОКУМЕНТАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ВИЩОЇ ОСВІТИ .	44
3.1. Використання досвіду європейської системи забезпечення якості вищої освіти	44
3.2. Впровадження інноваційних технологій документаційного забезпечення системи управління якістю вищої освіти	49
3.3. Перспективи підготовки фахівців сфери інформаційної діяльності в Україні.....	52
ВИСНОВКИ	55
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	58

ВСТУП

Актуальність дослідження. На сучасному етапі суспільних трансформацій відбувається поступове впровадження нової освітньої парадигми, пов'язаної зі створенням і функціонуванням загальноєвропейського простору вищої освіти. Серед завдань, які реалізують нині заклади вищої освіти, слід виділити наступні: здійснення освітньої діяльності певного напрямку, що відповідає стандартам вищої освіти й забезпечує підготовку фахівців відповідних освітньо-кваліфікаційних рівнів; створення належних умов щодо виконання державного замовлення та угод на підготовку фахівців із вищою освітою; дослідження ринку праці і вивчення попиту на окремі спеціальності, сприяння працевлаштуванню випускників.

Головною метою діяльності закладів вищої освіти є якісне надання освітніх послуг. Ця діяльність тісно пов'язана з документообігом, документаційним забезпеченням системи управління якістю вищої освіти. Йдеться про цілий комплекс засобів, форм і методів виконання завдань, пов'язаних із обробкою і рухом документів, що включає їх отримання, розподіл, реєстрацію, переміщення, доставку виконавцям, захист від несанкціонованого доступу. Завдяки цій системі освітній процес набуває нового значення, стає більш продуктивним та злагодженим. У широкому розумінні система управління якістю вищої освіти є можливістю для кожного здобувача вищої освіти керувати власною життєдіяльністю, способом життя, що базується на інформації, знаннях, досвіді.

Сучасна система документаційного забезпечення управлінської діяльності ЗВО ґрунтується на можливостях комп'ютерних технологій, що становлять основу прийняття будь-якого управлінського рішення і є необхідною умовою для створення нового рівня організації діяльності закладів вищої освіти, залучення потенціалу науково-педагогічних працівників ЗВО до вирішення загальних проблем. При цьому слід зауважити, що національна специфіка здійснення ефективного

документування у ЗВО вимагає чіткого і повного документального підтвердження будь-яких кроків діяльності.

Потребує оновлення й практика підготовки фахівців документно-інформаційної сфери, набуття ними компетентностей, необхідних для здійснення професійних завдань з урахуванням тенденцій розвитку ринку інформаційних послуг, ускладнення процесів діловодної та документознавчої праці. Виникає необхідність у комплексній підготовці фахівців-документознавців, спрямованості навчальної діяльності на формування у майбутніх фахівців необхідних знань, умінь та навичок організації роботи з документами, здатності до креативних підходів щодо удосконалення процесів документування.

Проблеми забезпечення якості вищої освіти, у тому числі й документаційного, знайшли висвітлення у працях вітчизняних науковців: В. Андрущенко, В. Бездрабко, Н. Грабовенко, С. Домбровської, І. Семенець-Орлової, Л. Філіпової, А. Чміля та ін.. Розробка цієї проблематики відповідає новітнім досягненням науки, культури, соціальної практики й привертає увагу до документів як носіїв різноманітної інформації та елементів інформаційної технології, а також каналів соціальних комунікацій; посилює необхідність наукового осмислення нових можливостей розвитку системи документування в закладах вищої освіти з використанням досвіду європейських країн.

Проте багато важливих аспектів проблеми документаційного забезпечення системи управління якістю вищої освіти ще не знайшли свого наукового розв'язання. Це пояснюється тим, що система управління якістю вищої освіти має складну структуру, постійно змінюються кількість і характер вимог до підготовки фахівців, формуються нові механізми реалізації освітньої політики як інструмента соціальної гармонії та економічного зростання в державі. Оновлюється й нормативно-правова база управлінського документування.

Актуальність досліджуваної теми обумовлюється, таким чином, необхідністю застосування сучасного високотехнологічного і прогресивного інструментарію до організації документаційного забезпечення системи управління якістю вищої освіти. Значущість цього процесу обумовлюється специфікою документопотоків у сучасному ЗВО та їх важливістю як фактору забезпечення життєдіяльності усіх підрозділів установи.

Мета випускної кваліфікаційної роботи: дослідити особливості документаційного забезпечення системи управління якістю вищої освіти (за матеріалами діяльності кафедри історії, археології, інформаційної та архівної справи ЦНТУ), визначити напрямки оптимізації процесів документування та ведення номенклатури справ.

Завданнями роботи є:

- 1) проаналізувати історіографію проблеми документаційного забезпечення системи управління якістю вищої освіти;
- 2) визначити джерельну базу та методи дослідження;
- 3) схарактеризувати основні категорії та принципи функціонування системи управління якістю вищої освіти;
- 4) дослідити документацію структурного підрозділу закладу вищої освіти (кафедри історії, археології, інформаційної та архівної справи ЦНТУ);
- 5) дослідити використання інформаційних технологій в сучасній системі професійної підготовки майбутнього фахівця-документознавця;
- 6) ознайомитися з досвідом документаційного забезпечення системи управління якістю вищої освіти європейських країн;
- 7) розробити рекомендації щодо використання інноваційних технологій документаційного забезпечення системи управління якістю вищої освіти;
- 8) накреслити перспективні напрямки підготовки фахівців сфери інформаційної діяльності в Україні.

Об'єкт дослідження: процеси документування, організації документообігу в установі.

Предмет дослідження: особливості документаційного забезпечення системи управління якістю вищої освіти.

Практичне значення результатів випускної кваліфікаційної роботи спрямовано на осучаснення моделі документаційного забезпечення системи управління якістю освіти, що має гарантувати її успішне функціонування в цілому й організацію ефективної підготовки майбутніх фахівців-документознавців зокрема. Теоретичні положення і висновки можуть використовуватися при підготовці та читанні лекцій, спецкурсів, проведенні спецсемініарів, для створення програм, навчально-методичних посібників з проблем, відповідно до зазначених в дослідженні.

Структура та зміст. Випускна кваліфікаційна робота «Організація документаційного забезпечення системи управління якістю освіти у вітчизняному закладі вищої освіти (за матеріалами діяльності кафедри історії, археології, інформаційної та архівної справи ЦНТУ)» складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та літератури, а також додатків.

У вступі обґрунтовано актуальність теми, визначено об'єкт, предмет, мету, завдання дослідження.

У першому розділі проаналізовано сучасний стан дослідження проблеми документаційного забезпечення системи управління якістю освіти, визначено джерельну базу і методи дослідження.

Другий розділ присвячено аналізу особливостей документаційного забезпечення в структурному підрозділі вітчизняного закладу вищої освіти (на прикладі кафедри історії, археології, інформаційної та архівної справи ЦНТУ). Проаналізовано нормативні документи з організації роботи науково-педагогічних працівників кафедри, ведення особових справ, документування освітньої діяльності, складання номенклатури справ, а також використання інформаційних технологій в сучасній системі професійної підготовки майбутнього фахівця-документознавця.

У третьому розділі проаналізовано досвід документаційного забезпечення системи управління якістю вищої освіти європейських країн, визначено напрямки використання інноваційних технологій документаційного забезпечення системи управління якістю вищої освіти, а також перспективи підготовки фахівців сфери інформаційної діяльності в Україні.

У висновках узагальнено результати дослідження, сформульовано підсумки в теоретичному та практичному аспектах.

Випускна кваліфікаційна робота містить 66 сторінок, список використаних джерел та літератури складає 54 найменування, додаток.

КЛЮЧОВІ СЛОВА : документаційне забезпечення, документування, заклад вищої освіти, інформаційно-комп'ютерні технології, система управління якістю освіти, фахівці-документознавці.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1 Сучасний стан дослідження проблеми документаційного забезпечення системи управління якістю вищої освіти у роботах вітчизняних вчених

Нині документаційне забезпечення управління є невід'ємним атрибутом всіх сфер людської життєдіяльності. Процеси отримання й обробки інформації лежать в основі діяльності будь-якої державної структури, установи, організації чи підприємства. Велика частина управлінської інформації (накази, розпорядження, постанови тощо) надходить у документованому вигляді. Її опрацювання потребує налагодження спеціально організованої діяльності, яка забезпечуватиме документування, документообіг, оперативне використання документів, зберігання інформації на будь-яких носіях.

Документи та організація роботи з ними відіграють важливу роль й у діяльності будь-якого ЗВО. Заклади вищої освіти є сучасними центрами здобуття знань. Реалізація освітнього процесу потребує ретельного планування, організації ресурсів, ефективної взаємодії викладачів і здобувачів. Поєднуючи в собі навчальну, науково-дослідницьку, соціокультурну та адміністративну діяльність, ЗВО, як й інші суб'єкти інформаційного середовища, намагаються удосконалювати документаційне забезпечення системи управління якістю вищої освіти на основі використання інформаційних технологій та інших інноваційних підходів.

Означена проблема знайшла відображення у наукових розробках вітчизняних дослідників: Н. Грабовенко [9], І. Семенець-Орлової [39], В. Спрінсяна [42], М. Тераванесова [44], А. Чміля [49] та інших. Науковці визначають сутність системи управління якістю вищої освіти, її функції та структуру, розкривають концептуальні засади управління якістю вищої освіти, аналізують принципи якості, закладені в міжнародних стандартах ISO

9000, вибудовують різноманітні моделі документаційного забезпечення системи управління якістю вищої освіти тощо.

Нагальні проблеми управління якістю освіти у вітчизняному освітньому просторі з урахуванням набутого досвіду, а також інноваційних підходів до їх вирішення висвітлюються у колективній монографії «Управління якістю освіти: досвід та інновації» [45].

Дослідниця Н. Батечко розкриває проблему управління якістю освіти в контексті загальнонаукової методології, обґрунтовуючи сучасну інтерпретацію сутності та основних принципів управління освітою, висвітлюючи сучасні тенденції впровадження якості освіти в Україні [3].

Значення документаційного забезпечення управління сучасним ЗВО для забезпечення належного рівня якості освіти, доступності знань, здійснення впливу на формування сучасного освітнього простору України представлено в роботі С. Литвина [28].

Інноваційні підходи до здійснення документаційного забезпечення якості управління ЗВО пропонує Ю. Якимюк [51].

Пошуки оптимальних моделей документаційного забезпечення системи управління якістю вищої освіти розглядаються у контексті розвитку управлінського документознавства. Теоретико-методологічні засади окремих складових управлінського документознавства розроблено у працях В. Бездрабко [4], Загорецької О. [18], С. Кулешова [26], Ю. Палехи [32], М. Слободяника [41] та інших авторів.

Так, питання конституювання управлінського документознавства як спеціального виду висвітлює дослідниця В. Бездрабко. Вона визначає його основні наукові завдання [4].

С. Кулешов [26] приділяє увагу розробці понятійного апарату управлінського документознавства. Науковець розглядає сучасні системи класифікації управлінських документів, основні напрями уніфікації та стандартизації створення текстів і оформлення управлінських документів, а

також окремі аспекти керування управлінської документацією з досвіду зарубіжних країн.

Слід відзначити, що за останній період взагалі посилилась увага науковців до проблем документування та інформаційної діяльності. При цьому, змінилися підходи до сучасної діловодної практики, документаційного забезпечення управлінської та інших видів діяльності. Йдеться про їх удосконалення та гармонізацію з міжнародними стандартами керування документацією. Значний внесок у дослідження даної проблематики зроблено такими авторами, як: Г. Асеев [1], С. Головань [7], І. Демуз [10], В. Качмали [21], І. Козак [22], Ю. Палеха [32], І. М. Сілютіна [40] та іншими.

Питання документаційного забезпечення сучасних управлінських процесів висвітлюються з урахуванням вимог до нових законів, стандартів, інструкцій, новітніх тенденцій розвитку діловодної сфери. У працях науковців сучасне документування визначається як «результат розвитку і самовдосконалення цілісної комунікативної системи, а також як вияв потреби об'єкта управління у вищому рівні впорядкування».

Інтерес широкої аудиторії викликають наукові розвідки В. Савицького, присвячені проблемі документаційного забезпечення діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування України [38]. Автор визначає напрямки оптимізації та перспективи роботи служб документаційного забезпечення управління, надаючи конкретні рекомендації практичного характеру щодо удосконалення діяльності зазначених структур.

Дослідниця І. Демуз у своєму навчально-методичному посібнику аналізує питання документаційного забезпечення діяльності державних установ [10], висвітлюючи, зокрема, організацію документообігу, процеси систематизації та збереження документів, проведення експертизи цінності документів, а також розкриває новітні підходи до документування управлінської інформації в державних установах.

У наукових розвідках висвітлюються також правові питання регулювання інформаційної діяльності. Цій проблематиці приділили увагу, зокрема, К. Беляков [5] та О. Яременко [54].

В умовах сьогодення зростає роль електронних комунікацій в управлінській діяльності. Засоби управління документообігом полегшують процеси внутрішнього управління, забезпечують збереження та конфіденційність інформації, а також сприяють виконанню нормативних вимог до обробки документів. Це сприяє підвищенню ефективності роботи та забезпеченню високого рівня організації документообігу [19]. Перехід до інноваційних технологій електронного документообігу значно посилює вплив інформаційних процесів на всі сфери життєдіяльності суспільства, зокрема, стає складовою інформаційного середовища ЗВО [8].

Розуміння електронного документа на теоретичному рівні закладено у працях О. Матвієнко [29], Д. Мешкова [30], В. Рудюка [37], В. Хорошка [31] та ін.. У наукових розвідках електронний документ представлено як реалізацію оптимальних форм і методів документаційного забезпечення управління на базі комп'ютерних технологій.

Використання електронних засобів комунікації уможливорює створення комунікаційних систем документаційного забезпечення управління якістю вищої освіти як автоматизованих систем багаторазового використання. Це має забезпечити оперативність збирання, фіксації, опрацювання, пошуку та передачі документальної інформації, надійність її зберігання, віддалений доступ, надання її в потрібний час і в зручній формі для будь-якого користувача. Функціонування такої системи створює, в свою чергу, ефективне середовище управління у ЗВО, взаємодію і злагодженість підсистем різного рівня.

Дослідник О. Федорук подає опис електронного документообігу як умови ефективної організації навчального процесу у ЗВО, акцентуючи на тому, що проблема забезпечення ефективного документообігу в інформаційних системах освітньої галузі як технологічних компонентах

закладів освіти і установ управління освітою є важливими завданнями модернізації освіти в Україні [47].

Значну увагу сучасні автори приділяють питанням підготовки фахівців сфери документознавства та інформаційної діяльності. Ці проблеми в центрі уваги Ю. Бриля [6], А. Зленко та А. Іващенко [20], І. Крохмаль [24]. У роботах науковців розкриваються актуальність та значущість процесу професійної підготовки майбутніх фахівців інформаційної сфери у сучасному закладі вищої освіти; вимоги до фахівця-документознавця з урахуванням ускладнення діловодної праці, розвитку документно-інформаційного ринку. Розглядаються також проблеми формування управлінських компетентностей та професійної готовності фахівця на основі використання інформаційних технологій, досвіду провідних країн, перегляду психолого-педагогічних досліджень.

К. Копняк підготував спеціальний навчальний посібник для студентів-документознавців «Електронний документообіг» [23].

Отже, наведений аналіз літератури дозволяє зробити висновок про увагу науковців до проблеми документаційного забезпечення системи управління якістю освіти. Нині проводиться активна робота, спрямована на удосконалення системи документування діяльності закладів вищої освіти. Йдеться про:

- регламентацію управлінських процедур та їх документування;
- керування документованою інформацією;
- розробку понятійно-термінологічного апарату документаційного забезпечення управлінської діяльності;
- упорядкування документаційних потоків установи;
- впровадження електронних комунікацій тощо.

Однак, варто зазначити, що на сьогодні практично відсутні розробки комплексної програми документаційного забезпечення системи управління якістю вищої освіти. У наукових розвідках, які стосуються даної проблеми, розглядаються лише окремі її аспекти. Тому нині гостро стоїть проблема

підвищення рівня документаційного забезпечення функціонування закладів вищої освіти та управління якістю документування на основі інноваційних технологій.

1.2. Джерельна база дослідження

Нормативно-правова база управлінського документування в Україні ґрунтується на конституційних нормах, складається з низки законів, постанов, розпоряджень та нормативних актів, які регулюють процеси документування, створення й збереження документів, використання систем електронного документообігу в різних сферах діяльності.

Ці документи відіграють ключову роль й для аналізу документаційного забезпечення системи управління якістю вищої освіти.

Джерельну базу нашого дослідження становлять: законодавство України щодо розвитку вищої освіти, підзаконні нормативно-правові акти органів державної влади місцевого рівня, державний стандарт вищої освіти, національні стандарти з діловодства та архівної справи, наукова література.

Серед законодавчих актів найбільш важливими є:

- Закон України «Про освіту» [36],
- Закон України «Про вищу освіту» [33],
- Закон України «Про наукову та науково-технічну діяльність» [35],
- постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України,
- державні стандарти щодо системи управління якістю освіти тощо.

Національні стандарти з діловодства та архівної справи якими керується Центральноукраїнський національний технічний університет:

- ДСТУ 3017:2015 Видання основні види. Терміни та визначення понять [13];
- ДСТУ 4163:2020 Державна уніфікована система документації. Уніфікована система організаційно-розпорядчої документації. Вимоги до оформлення документів [14];
- ДК 010:2021 Класифікатор управлінської документації. Цей документ є переліком уніфікованих форм документів з унікальним кодуванням документів Використовується при створенні

документа в будь-якій організації для зовнішнього і внутрішнього документообігу [11].

Ми використовували організаційно-розпорядчу документацію, на яку поширюються вимоги державного стандарту: постанови, розпорядження, протоколи, акти, рішення, тощо, які створюються в результаті діяльності закладу вищої освіти.

Джерельна база дослідження охоплює також документи внутрішнього розпорядку установи, що зумовлено завданнями, визначеними у кваліфікаційній роботі. Систему документації Центральноукраїнського національного технічного університету можна поділити на дві підсистеми: управлінську та навчальну документації. Управлінська документація включає службові управлінські документи, зокрема, організаційно-розпорядчі, первинно-облікові, планові, звітно-статистичні, бухгалтерсько-облікові та ін.. Ці документи забезпечують діяльність ЗВО як юридичної особи. Навчальна документація охоплює документи переважно навчально-організаційного та начального-методичного характеру. Вона містить навчально-довідкову, навчально-бібліографічну, навчально-практичну складові, а також документи з контролю виконання.

Інформаційно-документаційному середовищу закладу вищої освіти належить особлива роль в забезпеченні якості освітнього процесу, ефективної професійної підготовки майбутнього фахівця.

Ще одну групу джерел становить документація кафедри історії, археології. інформаційної та архівної справи. Це – документи нормативного, управлінського, організаційного, наукового, навчально-методичного характеру. Усі документи на кафедрі складаються державною мовою.

Номенклатура справ кафедри включає:

- нормативні документи (Накази, Рішення колегії МОН, інструктивні листи Міністерства освіти та науки України, що відносяться до діяльності університету, Накази ректора з основної діяльності);

- організаційно-правові документи (Положення про кафедру, посадові інструкції співробітників кафедри, робочі і навчальні плани, індивідуальні плани, навчальні програми з дисциплін, розподіл навчального навантаження між викладачами);
- обліково-статистичні документи (Звіти про роботу кафедри, звіти про науково-дослідну діяльність кафедри, звіти керівників про проходження студентами виробничої практики, протоколи засідань кафедри, списки наукових праць викладачів, журнали обліку вхідної та вихідної документації, журнал обліку відвідувань і взаємовідвідувань занять, журнал обліку рецензій контрольних робіт студентів ЦЗДО, журнал обліку інструктажу з техніки безпеки, Описи справ постійного строку збереження, що здані до архіву, Акти на знищення документів тимчасового строку збереження, Інвентаризаційні описи, довідки про перевірку роботи кафедри);
- інформаційно-довідкові (листування з організаціями та підприємствами з навчальної і господарської діяльності, курсові роботи студентів, списки рецензентів по дипломному проектуванню і керівників дипломного проекту);
- заходи з цивільної оборони (план евакуації).

Важливе значення мають також інформаційні та довідкові документи:

- Довідки;
- Інформаційні листи;
- Офіційний веб-сайт: <https://novgorodkivska.gromada.org.ua>.

Отже, вивчення та ґрунтовний аналіз джерельної бази дослідження дало змогу простежити основні концептуальні засади формування і загальні тенденції розвитку документаційного забезпечення діяльності закладів вищої освіти, що є надзвичайно вагомим і важливим для досягнення поставленої мети та реалізації окреслених завдань .

1.3. Методи дослідження

Важливе значення для ефективності дослідницької роботи має вибір методів дослідження.

Метод (з грец. шлях дослідження чи пізнання) – визначається як спосіб досягнення певної мети, що включає сукупність прийомів або операцій практичного/теоретичного освоєння дійсності. З розвитком науки відбувається удосконалення і диференціація методів, що приводить до виникнення методології – вчення про правила мислення при створенні науки, науковий метод пізнання і перетворення світу. Методологія дослідження являє собою систематичну структуру, яка використовується для розв'язання дослідницької проблеми шляхом застосування найбільш оптимальних і доцільних методів, узгоджених з метою і завданнями дослідження.

Методологія дослідження включає в себе відповіді на питання про те, що, чому і яким чином здійснюється дослідження. Головною її метою є вивчення засобів, методів і прийомів дослідження, які надають підтримку новому знанню в науці. Предметом вивчення методології є:

- поняття і методи самої науки;
- сфера застосування основних категорій;
- обґрунтованість результатів наукових досліджень;
- осмислення досягнень науки у контексті філософського пізнання та загальнолюдської культури.

Методологія виконує безліч функцій: від визначення способів здобуття наукових знань, уточнення й систематизації численних термінів і понять у науці до створення цілісної системи наукової інформації і відповідного логіко-аналітичного інструментарію наукового пізнання.

У дисциплінах документознавчого циклу поняття «методологія» використовують переважно як методологію науки, яка вивчає документознавчу практику.

Використання методичного арсеналу відбувається за умови дотримання певних вихідних принципів наукового дослідження. При проведенні дослідження документаційного забезпечення системи управління якістю вищої освіти ми спиралися на наступні принципи:

- принцип історизму, який передбачає розгляд усіх фактів, явищ, процесів, пов'язаних із створенням, розповсюдженням та функціонуванням документів у їх постійному внутрішньому русі відповідно до конкретно-історичних обставин створення та з урахуванням причинно-наслідкових зв'язків, що формують певне історичне середовище, яке визначає їх статус, зміст та форму;
- принцип об'єктивності з його спрямованістю на розуміння світу і будь-якої складової його частини у повноті інформації, незалежно від волі, думки та бажань окремої людини; отримання насправді істинного знання;
- принцип всебічності й цілісності, який застерігає від будь-якої однобічності й суб'єктивності, упередженого ведення дослідження щодо об'єктивно пізнаних документів.

У сучасному наукознавстві працює багаторівнева класифікація методів наукового пізнання. Відповідно до цієї методологічної класифікації методи наукового пізнання прийнято поділяти на загальні філософські, загальнонаукові, окремо наукові, дисциплінарні та міждисциплінарні методи дослідження.

Вивчення нами документації структурного підрозділу ЗВО, як установи, що забезпечує здійснення освітнього процесу та професійну підготовку майбутнього фахівця, відбувалося за умов залучення широкого методичного арсеналу.

У ході дослідження були використані такі методи:

- загальнофілософські (насамперед, діалектичний та метафізичний, які є системою принципів і прийомів, котрі мають загальний

універсальний характер і знаходяться на найвищих щаблях абстрагування);

- загальнонаукові (емпіричні: збирання фактів, спостереження, здійснення первинного опису, проведення експерименту; теоретичні: аналіз, синтез, пояснення, порівняння, моделювання, прогнозування);
- спеціальні (історичний підхід, конкретизація, системний, функціональний);
- специфічні (джерелознавчий аналіз, аналітико-тематичний метод, структурно-типологічний метод, соціально-комунікаційно-інформаційний підхід).

Так, за допомогою системного підходу, шляхом застосування методів аналізу та синтезу доведено, що управління якістю вищої освіти є цілісною системою, у внутрішній структурі якої виділяють окремі підсистеми, також розглянуто організацію документаційного забезпечення діяльності кафедри історії, археології, інформаційної та архівної справи щодо професійної підготовки майбутніх фахівців інформаційної сфери, досліджено управлінські процеси у закладі вищої освіти.

Методи прогнозування та моделювання дозволили визначити тенденції розвитку документаційного забезпечення діяльності закладів вищої освіти, надати рекомендації щодо удосконалення системи електронного документообігу в інформаційному середовищі ЗВО, накреслити перспективи підготовки фахівців сфери інформаційної діяльності в Україні.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ДОКУМЕНТАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В СТРУКТУРНОМУ ПІДРОЗДІЛІ ВІТЧИЗНЯНОГО ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

2.1. Система управління якістю вищої освіти: основні категорії та принципи функціонування.

Нині ефективний розвиток системи вищої освіти визначено стратегічною метою кожної держави, оскільки цей розвиток зумовлюється суспільними перетвореннями в цілому. Якість освіти є передумовою національної безпеки держави, гарантією впровадження новітніх досягнень науки і техніки, забезпечення цивілізаційного поступу та культурного прогресу.

Сутність якості вищої освіти науковці представляють як «сукупний інформаційний потенціал особистості, який вона накопичує в процесі навчання у закладі вищої освіти. Зрушення цього потенціалу визначає інноваційний характер продуктивної діяльності фахівця» [17].

Політика держави у сфері вищої освіти спрямовується Верховною Радою України, реалізується Кабінетом міністрів України, а також Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти (НАЗЯВО).

Провідним принципом в удосконаленні освіти визнано принцип якості. Якість освіти означає цілий комплекс характеристик освітнього процесу, що покликані задовольнити освітні потреби суб'єктів навчання й визначити послідовне та ефективне формування професійної компетентності особистості. Поняття «якість освіти» охоплює якість потенціалу досягнення мети освіти, процесу формування професіоналізму, а також якісні показники результату освіти.

Оскільки якість освіти є національним пріоритетом, то на її забезпечення спрямовуються різноманітні ресурси суспільства і держави: фінансові, матеріальні, наукові, кадрові тощо. З метою контролю та

поліпшення якості вищої освіти було створено державний орган – НАЗЯВО. Діяльність цього органу здійснюється за такими напрямками:

- якість освітніх послуг (у першу чергу, забезпечення якості освітніх програм, дієвість процедури їх акредитації з урахуванням досвіду передових світових і національних практик тощо);

- визнання якості результатів наукової діяльності (насамперед, завдяки формуванню політики академічної доброчесності наукових досліджень, здійснення процедур атестації науково-педагогічних кадрів);

- забезпечення системного впливу діяльності НАЗЯВО (забезпечення якості вищої освіти між усіма стейкхолдерами; сприяння інтеграції вітчизняної системи вищої освіти у світовий освітній та науковий простір тощо) [9].

Отже, система управління якістю освіти має складну структуру, що включає наступні елементи:

- забезпечення якості освітньої діяльності;
- здійснення зовнішнього контролю якості освітньої діяльності;
- забезпечення якості діяльності НАЗЯВО та незалежних установ з оцінки та забезпечення якості вищої освіти [36].

Окрім того, до системи управління якістю вищої освіти належать стандарти ISO серії 9001, міжнародні стандарти, розроблені міжнародною організацією стандартизації (ISO). В міжнародних стандартах закладені основні принципи якості. Їх успішно використовують при розробці системи управління якістю освіти, зокрема вищої. Йдеться про реалізацію наступних принципів:

- орієнтація закладу вищої освіти на своїх споживачів (здобувачів, слухачів);

- провідна роль керівництва в системі управління якістю вищої освіти, від чого безпосередньо залежить визначення цілей та пріоритетних завдань, чітке планування, мотивація персоналу щодо виконання конкретних завдань, підвищення відповідальності керівників за результати діяльності;

- залучення науково-педагогічних працівників у функціонування системи управління якістю освіти, створення умов для творчої праці;
- керування процесами як сукупністю послідовних дій, що має забезпечити більш ефективне використання ресурсів і зниження витрат на провадження навчальної діяльності;
- використання системного підходу до управління сукупністю взаємозалежних процесів з метою досягнення найкращих результатів;
- постійне покращення, готовність до швидкого реагування на появу нових розробок, прогресивних технологій, сучасних методів, а також підвищення рівня професіоналізму персоналу;
- прийняття рішень, заснованих на фактах, логічному та інтуїтивному аналізі інформації [49].

Державний стандарт вищої освіти визначає перелік напрямів та спеціальностей підготовки фахівців у закладах вищої освіти відповідних освітньо-кваліфікаційних рівнів вищої освіти [33].

Система управління якістю освіти з функціональної точки зору визначає умови та методи навчання, встановлює значущість тих освітніх послуг, які пропонуються, робить можливим проведення моніторингових досліджень діяльності освітніх установ, забезпечує організацію доступності інформаційних систем щодо ефективного управління освітнім процесом. При цьому передбачається планування і контроль показників якості освіти, можливість здійснення корегуючого впливу, адаптації до обставин, що змінюються, а також інтеграції в загальну систему управління установи.

З метою впровадження системи управління якістю вищої освіти кожен ЗВО має визначити основні процеси, що впливають на якість освіти; забезпечити відповідну інформаційну підтримку цих процесів; визначити критерії ефективної управлінської діяльності та результативності їх використання.

2.2. Документаційне забезпечення діяльності кафедри історії, археології, інформаційної та архівної справи ЦНТУ.

Нині розвиток професійної освіти є провідною концепцією та організаційною реальністю сучасного етапу розвитку суспільства. Актуалізація проблеми підвищення якості професійної підготовки майбутніх фахівців обумовлена необхідністю забезпечення всіх сфер життєдіяльності суспільства кваліфікованими кадрами на основі ґрунтовної професійної підготовки, які виявлятимуть самостійність й новаторський підхід до розв'язання професійних завдань.

Звідси виходить визначення головної мети діяльності закладів вищої освіти, а саме – надання якісних освітніх послуг. Адміністрація освітньої установи розробляє різноманітні стратегії для досягнення глобальних цілей.

Важливу роль при цьому відіграє документаційне забезпечення системи управління якістю вищої освіти. Виникнення цього нового поняття пов'язано зі змінами організаційних, технологічних і матеріально-технічних основ діловодства та методологічних підходів щодо його удосконалення завдяки активному впровадженню у діловодну сферу засобів обчислювальної техніки та новітніх інформаційних технологій. Поняття «документаційне забезпечення діяльності установи» дотичне до понять «документаційне забезпечення управління» та «діловодство».

Значення документаційного забезпечення як однієї із сфер управлінської діяльності визначається насамперед його універсальністю, Правильно організованим діловодним процесом, ефективним документаційним забезпеченням можна вдосконалити управлінську діяльність.

Процес документування управлінської діяльності стосується фіксації за визначеними правилами управлінських дій, тобто йдеться про створення документів на паперовому або магнітному носіях. Підставою для такої роботи в закладах вищої освіти є необхідність засвідчення наявності та

змісту управлінських дій, передання і використання інформації, її зберігання упродовж певного часу або на постійній основі.

Якість професійної підготовки фахівця визначається нині ступенем відповідності рівня його фахової підготовки професійним вимогам й передбачає набуття належного рівня професійних знань і умінь, формування готовності до їх творчого практичного застосування, засвоєння нових норм суспільного життя, розвиток особистісних якостей, які допоможуть молодій людині усвідомити призначення, місце, сенс і роль своєї діяльності у межах загального, суспільного. Нині важливими характеристиками сучасної системи професійної підготовки у ЗВО є: формування гнучкого стилю цілісного науково-професійного мислення; застосування індивідуальних траєкторій діяльності та способів виконання професійних завдань; підтримка здатності до інноваційної діяльності. Усе це в сукупності має забезпечити готовність випускників ЗВО до успішної реалізації професійних функцій.

Вагомою складовою процесу професійної підготовки майбутніх фахівців-документознавців є формування їх інформаційно-комунікативної компетентності. Йдеться про здатність здійснювати пошук, обробку, оцінку й систематизацію великої кількості інформації та знань, цілком ефективно застосовувати професійні знання, уміння та навички в роботі з інформацією.

Набуття відповідних компетентностей майбутніми фахівцями документно-інформаційної сфери напряму пов'язано з проблемою якості організації освітнього процесу, його навчально-методичного та документаційного забезпечення.

Кафедрою історії, археології, інформаційної та архівної справи Центральноукраїнського національного технічного університету (ЦНТУ) ведеться підготовка фахівців ОКР «бакалавр» і «магістр» ОПП «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» галузі знань 02 «Культура і мистецтво». Підготовка фахівців здійснюється за багатоступеневою схемою у відповідності до Закону України «Про вищу освіту» (№1556-VII від

01.07.2014 р.), «Положення про державний вищий заклад освіти», «Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах» та вимогами інших нормативних документів освітньої галузі України.

Професорсько-викладацький склад кафедри станом на 01.04.2024 р. налічує 13 штатних працівників, серед яких 3 доктори наук, 3 професори та 5 кандидатів наук, 5 доцентів, 3 старших викладачів, асистент та лаборант.

Уся важлива інформація стосовно діяльності кафедри (нормативного, управлінського, організаційного, наукового, навчально-методичного характеру) документується шляхом створення відповідних службових документів. Усі документи на кафедрі складаються державною мовою.

Документи, необхідні й достатні для документування інформації щодо діяльності кафедри історії, археології, інформаційної та архівної справи визначаються зведеною номенклатурою справ. Номенклатура справ кафедри включає:

- нормативні документи (Накази, Рішення колегії МОН, інструктивні листи Міністерства освіти та науки України, що відносяться до діяльності університету, Накази ректора з основної діяльності);
- організаційно-правові документи (Положення про кафедру, посадові інструкції співробітників кафедри, робочі і навчальні плани, індивідуальні плани, навчальні програми з дисциплін, розподіл навчального навантаження між викладачами);
- обліково-статистичні документи (Звіти про роботу кафедри, звіти про науково-дослідну діяльність кафедри, звіти керівників про проходження студентами виробничої практики, протоколи засідань кафедри, списки наукових праць викладачів, журнали обліку вхідної та вихідної документації, журнал обліку відвідувань і взаємовідвідувань занять, журнал обліку рецензій контрольних робіт студентів ЦЗДО, журнал обліку інструктажу з техніки безпеки, Описи справ постійного строку збереження, що здані до архіву, Акти на знищення документів

тимчасового строку збереження, Інвентаризаційні описи, довідки про перевірку роботи кафедри);

- інформаційно-довідкові (листування з організаціями та підприємствами з навчальної і господарської діяльності, курсові роботи студентів, списки рецензентів по дипломному проектуванню і керівників дипломного проекту);
- заходи з цивільної оборони (план евакуації).

В умовах сьогодення діяльність кафедри історії, археології, інформаційної та архівної справи полягає в реалізації освітнього, наукового й виховного процесу. Основні напрямки діяльності кафедри:

- профорієнтаційна робота;
- навчальна діяльність;
- методична робота;
- науково-дослідна діяльність;
- виховна робота;
- зв'язки з громадськістю.

Кожен з перелічених напрямків має свою специфіку й відповідне документаційне забезпечення. Так, процес навчальної діяльності пов'язаний зі створенням навчальної документації та організацією навчального процесу. Процес методичної діяльності охоплює підготовку й видання навчально-методичних посібників, методичних вказівок до вивчення навчальних дисциплін, створення методичної документації, різноманітні види науково-методичної та організаційно-методичної роботи. У науково-дослідній діяльності беруть участь: професорсько-викладацький склад кафедри, здобувачі вищої освіти (бакалаври, магістри), аспіранти. Науково-дослідна діяльність зводиться до наступних заходів: підвищення кваліфікації викладачів, навчання в аспірантурі та докторантурі, участь у конференціях, написання наукових праць, участь у наукових проектах.

Кафедра історії, археології, інформаційної та архівної справи проводить активну профорієнтаційну роботу щодо залучення молоді до

участі в конкурсі для вступу до Центральноукраїнського національного технічного університету.

Усі співробітники кафедри беруть участь у профорієнтаційній роботі з тими, хто планує здобувати вищу освіту. Серед цих заходів необхідно відзначити наступні:

- роботу провідних викладачів кафедри у Кропивницькому територіальному відділенні МАН;
- виступи науковців кафедри на місцевому телебаченні;
- підготовку та оновлення інформаційних матеріалів (буклети, стенди, мультимедійні презентації) про діяльність кафедри;
- налагодження співпраці з обласним управлінням освіти та районними відділами освіти м. Кропивницький;
- співпрацю з закладами освіти: загальноосвітніми, професійно-технічними, вищої освіти;
- організацію Тижнів профорієнтаційної роботи, участь у Ярмарках професій, зустрічах викладачів і здобувачів із учнями шкіл на базі кафедри;
- залучення випускників минулих років та здобувачів, які продовжують навчання, до агітаційної роботи у тих навчальних закладах, де вони отримали загальноосвітню чи базову вищу підготовку;
- проведення днів відкритих дверей кафедри.

Науково-педагогічні працівники кафедри вже безпосередньо у приймальній комісії проводять роботу шляхом з роз'яснення основних особливостей підготовки за спеціальністю. Майбутні здобувачі вищої освіти також мають можливість ознайомлення з навчальним планом та основними дисциплінами, що викладаються на кафедрі, матеріально-технічним, комп'ютерним забезпеченням, бути представленими викладачам кафедри.

Втілення в життя цих заходів підвищує поінформованість абітурієнтів та престиж освітньо-професійної програми «Інформаційна, бібліотечна та

архівна справа» спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа».

Зміст підготовки фахівців за освітньо-професійною програмою «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» відповідає вимогам державних стандартів освіти та визначається наступними документами, які погоджені у Центральноукраїнському національному технічному університеті:

- освітньо-професійними програмами (ОПП) підготовки бакалаврів і магістрів;
- навчальними планами з підготовки бакалаврів і магістрів;
- програмами навчальних дисциплін.

Інформаційно-документаційне забезпечення освітньої діяльності спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» включає:

- наявність університетської бібліотеки з читальними залами ;
- можливість користування електронним каталогом бібліотеки через локальну мережу університету;
- вільний доступ до депозитарію ЦНТУ CUNTUR, де можна ознайомитись з науковими працями та навчально-методичними матеріалами викладачів та аспірантів ЗВО; а також переглянути повнотекстові публікації наукових збірників видавництва університету, матеріали науково-практичних конференцій тощо;
- необмежений доступ до мережі Інтернет;
- доступ до платформи дистанційного навчання Moodle;
- доступ до періодичних видань (спеціалізованих).

Навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності включає:

- опис освітньої програми, навчальний план та пояснювальну записку до нього;
- робочі програми, навчально-методичні комплекси окремих навчальних дисциплін з відповідним контентом (підручниками,

навчальними посібниками, методичними вказівками);

- робочу програму та методичні вказівки з технологічної і наукової практики;
- методичні вказівки для підготовки і захисту кваліфікаційних робіт.

Якість підготовки випускників освітньо-професійної програми «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» галузі знань 02 «Культура і мистецтво» забезпечено такими видами навчальної роботи – лекційним матеріалом, практичними заняттями, курсовими роботами, а також науковою та науково-дослідною практиками. Значну увагу викладачі кафедри приділяють відповідності методичного забезпечення дисциплін спеціальностей необхідною навчально-методичною літературою – підручниками, навчальними посібниками, методичними розробками тощо.

Нині для підготовки фахівців випускова кафедра історії, археології, інформаційної та архівної справи має сучасні навчальні аудиторії і лабораторії в навчальних корпусах університету, триває процес оснащення лекційних аудиторій, класів сучасним навчальним обладнанням, комп'ютерною технікою та інтерактивними засобами інформування. Високий рівень підготовки фахівців на кафедрі досягається за рахунок залучення до навчально-виховного процесу фахівців та матеріально-технічної бази підприємств, установ та організацій регіону, проходження технологічної та наукової практик здобувачами.

Важливою складовою освітнього процесу є дистанційна форма навчання, що реалізується через систему дистанційної освіти ЦНТУ Moodle.

Привертають увагу також тривалі науково-практичні зв'язки науково-педагогічного персоналу кафедри історії, археології, інформаційної та архівної справи з провідними науковими, архівними, бібліотечними установами, організаціями та підприємствами України та регіону – Державним архівом Кіровоградської області, Департаментом культури,

туризму та культурної спадщини Кіровоградської обласної державної адміністрації, ГО «Будинок учених Кіровоградщини», Кіровоградською регіональною бібліотечною асоціацією, КЗ «Обласна універсальна наукова бібліотека імені Дмитра Чижевського» та ін.. Ці зв'язки обумовлювали спільну науково-дослідну роботу, яка реалізується в процесі проведення спільних заходів, виконання наукових досліджень.

З метою забезпечення якісної підготовки фахівців колектив кафедри працює у напрямку налагодження міжнародної співпраці у науковій та освітній сферах. Міжнародні зв'язки кафедри – це участь у реалізації міжнародних проєктів, підписання міжнародних угод про співпрацю, організація курсів для вивчення іноземних мов з метою професійного розвитку викладачів і здобувачів. Упродовж останніх років кафедрою укладено угоди про співпрацю з: Університетом в Білостоці (Республіка Польща) – Угода про співробітництво між кафедрою новітньої загальної історії Університету в Білостоці і кафедрою історії, археології, інформаційної та архівної справи ЦНТУ від 21.04.2021 р. терміном на п'ять років; Інститутом історії Ягеллонського університету щодо налагодження співпраці у сфері науково-дослідницької, навчальної, видавничої та рекламної діяльності Лист про наміри Укладений 21.01.2022. Дія безстрокова.

Науковці кафедри беруть участь у роботі Польського нумізматичного товариства; Проєкті FLAME (Framing the Late Antique and early Medieval Economy) із дослідження та реконструкції економіки Середземномор'я та прилеглих регіонів в період переходу від античності до раннього середньовіччя (США. Принстонський університет 2022 р.).

Отже, в цілому якість підготовки фахівців-документознавців з ОПП «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» галузі знань 02 «Культура і мистецтво» на кафедрі історії, археології, інформаційної та архівної справи ЦНТУ відповідає вимогам нормативних документів МОН України щодо

підготовки фахівців ОКР «бакалавр» та «магістр», кадровим вимогам потенційних роботодавців та потребам сучасності.

2.3. Використання інформаційних технологій в сучасній системі професійної підготовки майбутнього фахівця-документознавця.

Як відомо, технологічний прогрес впливає на всі сфери нашої життєдіяльності. Наслідками розвитку інформаційних технологій є швидкий пошук необхідної інформації, можливість виконувати свою роботу онлайн, не покидаючи власного житла, зручна комунікація з колегами, підтримка зв'язку з родичами тощо.

Заклади вищої освіти так само, як й інші суб'єкти інформаційного простору, намагаються впроваджувати інноваційні підходи до організації своєї діяльності, забезпечуючи високу якість навчання, узгодження всіх робочих процесів. Відбувається це за підтримки держави, адже впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітню галузь визнано одним із пріоритетних напрямків державної політики на сучасному етапі.

Документаційне забезпечення системи управління якістю вищої освіти науковці пов'язують із необхідністю інформатизації управління в цілому. А успішне забезпечення інформаційних потреб різних підрозділів сучасного ЗВО за допомогою документаційних ресурсів суттєвим чином залежить від ефективності управлінського персоналу, а також фахової підготовки самих споживачів документальної інформації.

Документаційне забезпечення системи управління якістю вищої освіти ЗВО охоплює: керівні структури (ректор, проректори, директори департаментів управлінських підрозділів), керівників структурних підрозділів (деканатів, кафедр, лабораторій, навчальних центрів), діяльність канцелярської служби. На складність і багатоступеневість цієї структури, цілісність якої має забезпечувати ціла низка підсистем, звертає увагу дослідниця Ю. Якимюк [52]. Специфіка процесів документування, документообігу в закладах вищої освіти полягає у забезпеченні оптимальних рішень ключових завдань в умовах динамічних змін у ділових процесах та схемах обробки документів.

Для управління ЗВО керівництво установи реалізує свою роль шляхом комунікації як обміну інформацією. Так отримуються важливі відомості для прийняття ефективних рішень, а прийняті рішення доводяться до співробітників. При цьому важливу роль відіграє культура документування управлінської діяльності, що ґрунтується на відповідних вимогах і стандартах.

Основні завдання якісної роботи ділових служб, уніфікації документообігу у ЗВО покладено на факультети. Документи, які містяться в деканатах (планові, звітні, організаційні, методичні, інформаційно-довідкові тощо), створюються і узгоджуються у відділі навчально-методичного забезпечення і контролю якості освіти. Саме ця ланка документообігу, як стверджують науковці, потребує найбільше уніфікації для переходу до сучасних технологій [50].

Активне використання електронних комунікації в системі управління якістю вищою освітою дає можливість створення комунікаційної системи документаційного забезпечення управління ЗВО як автоматизованої системи багаторазового використання. Така система забезпечує оперативність пошуку, збирання, фіксації, опрацювання та передачі документальної інформації, а також надійність її зберігання.

Відповідно до Закону України «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах» [34], інформаційна (автоматизована) система – це «організаційно-технічна система, у якій реалізується технологія обробки інформації з використанням технічних і програмних засобів; інформаційно-телекомунікаційна система – сукупність інформаційних і телекомунікаційних систем, які в процесі обробки інформації діють як єдине ціле; а обробка інформації в системі – це виконання однієї або кількох операцій, які здійснюються в системі за допомогою технічних і програмних засобів».

Сьогодні кожен ЗВО створює свою автоматизовану систему документаційного забезпечення системи управління якістю вищої освіти,

підключає її до загальної системи, що має створити єдиний керований освітній простір. Це в свою чергу, як зазначає Т. Костирко, забезпечує «підвищення якості освіти; зберігання, розвиток і ефективне використання науково- педагогічного потенціалу; створення умов для поетапного переходу до нового рівня освіти на основі інформаційних технологій» [25].

Отже, успішна комунікаційна автоматизована система документаційного забезпечення системи управління якістю вищої освіти є необхідною умовою для створення якісно нового рівня організації діяльності ЗВО. Функціонування такої системи має інформаційне, операційне, функціональне, динамічне відображення, забезпечує автоматизацію діловодства, значно підвищує якість роботи виконавців, робить терміни підготовки документів прогнозованими та керованими, дає можливість контролю виконання документів, сприяє наданню більшої кількості освітніх послуг.

Ця система значно полегшує розрахунки штатного складу науково- педагогічних працівників, узгодження навчальних планів та змістових компонентів освіти між факультетами та між кафедрами з метою недопущення їхнього дублювання, а також надає інструменти керування навчальним навантаженням, оперативного реагування на отримання актуальної інформації тощо.

Передбачається, що нові інформаційні технології мають витіснити ручні процедури в документаційному забезпеченні управлінської діяльності. Тому перед ЗВО «постає завдання щодо визначення видів і обсягів електронного контенту, технологій та приладів зберігання інформації, передавання її до споживачів» [53].

Усе це дає змогу уникати великої кількості паперових документопотоків, обмежувати зайві узгодження різного рівня і, зрештою, впливати на доступність знань, якість освіти ефективність діяльності ЗВО.

Створення системи електронного документообігу, впровадження інформаційних технологій у навчальний процес ЗВО вимагає відповідної

матеріальної-технічної бази та високого рівня фахівців інформаційної сфери.

Підготовка таких фахівців має свою специфіку і охоплює гуманітарну інформатику, документознавство, інформаційну діяльність, інформаційно-документне забезпечення управління.

Навчальний процес на кафедрі історії, археології, інформаційної та архівної справи ЦНТУ організований відповідно до чинної нормативно-правової бази сфери освіти з дотриманням вимог до змісту професійної підготовки майбутніх фахівців, їх компетенцій та компетентностей. До основних загально-професійних компетенцій майбутніх фахівців-документознавців науковці відносять:

- здатність використовувати в практичній площині знання, уміння й навички щодо управління інформаційними процесами та документообігом в будь-якій установі;

- здатність планувати й реалізовувати відповідні заходи в інформаційно-документній сфері;

- знання нормативно-правової бази України в галузі інформатизації, інформаційної політики та документаційного забезпечення управлінської сфери;

- здатність до ділових комунікацій у професійній сфері, навички роботи в команді та ін..

При цьому «особливе значення мають збалансовані компетенції такі, як інформаційна, комунікаційна та культурна, що одночасно для фахівців-документознавців є як загальним, так і професійним» [48].

Науково-педагогічні працівники кафедри в першу чергу використовують можливості Інтернету для організації самостійної навчальної діяльності своїх здобувачів (йдеться про пошукові системи, електронні каталоги, електронну пошту, канали комунікації онлайн, доступ до мультимедійного і графічного змісту Web). Очевидно, що освітні ресурси Інтернету доцільно використовувати для поглибленого вивчення окремих

тем, підготовки до написання кваліфікаційних робіт, виконання проєктних завдань.

Поступово розширюється й спектр застосування програм загального призначення у навчальному процесі, таких як: Microsoft Excel, Microsoft Word, Microsoft Power Point, Microsoft Publisher, Microsoft Front Page, Adobe Photo shop та інших. Вони можуть бути цікавими і корисними для підготовки наочних матеріалів, освітніх продуктів творчого характеру, підсумкових контрольних тестів. При цьому здобувачі отримують можливість створити і власний інтелектуальний продукт (повідомлення, доповідь, реферат, презентацію тощо).

Інформаційно-комунікативні технології набувають популярності і в системі дистанційної освіти. Найбільш перспективною технологією дистанційного навчання у ЗВО є так звана мережива технологія, спрямована на забезпечення індивідуальної траєкторії навчальної діяльності здобувачів вищої освіти. Важливим елементом цього середовища виступає система MOODLE.

Взагалі інформаційні потоки в освітніх установах є дуже широкими та інтенсивними. Тому особливої значущості та актуальності набуває проблема дотримання інформаційної гігієни, недопущення так званого «інформаційного безладу». За даними аналітиків, у ЗВО майже 75 % цифрової інформації створюється самими здобувачами у вигляді курсових, кваліфікаційних робіт, рефератів, доповідей тощо. Отже, в умовах автоматизації систем документообігу та безпосередньо навчального процесу потрібно застосовувати доволі жорсткі правила щодо подачі інформації та умов її зберігання.

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДОКУМЕНТАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ВИЩОЇ ОСВІТИ

3.1. Використання досвіду європейської системи забезпечення якості вищої освіти

Нині зростає увага до проблеми забезпечення якості вищої освіти. Європейські країни невпинно працюють над формуванням системи забезпечення якості, що базується на єдиних стандартах і рекомендаціях і є свідченням виникнення справжнього європейського виміру у сфері забезпечення якості. Все це спрямовано на посилення привабливості Європейського простору вищої освіти.

Для української освіти проблема якості освітніх послуг постає як одна з ключових. Це пояснюється зростанням вимог і зацікавленості українського суспільства в суттєвому покращенні якості освітньої діяльності, необхідністю підвищення рівня конкурентоспроможності фахівців на сучасному ринку праці й забезпечення відповідних академічних стандартів. Актуалізується проблема оцінювання якості освіти. Не менш важливе значення мають й процеси глобалізації, підвищення рівня мобільності здобувачів і викладачів. Виникає необхідність вивчення досвіду, зокрема європейської системи забезпечення якості вищої освіти, порівняння результатів функціонування освітньої системи України з національними освітніми системами інших держав.

Забезпечення якості освіти є завданням складним і багатоплановим, його реалізація включає цілу низку факторів, таких як:

- наявність кадрового потенціалу науково-педагогічних працівників відповідного рівня кваліфікації, а також забезпеченість фінансовими, матеріальними, інформаційними та іншими ресурсами;

- організацію навчального процесу з урахуванням сучасних тенденцій розвитку світової і національної вищої школи, а також рівня розвитку суспільства;

- розроблення та реалізація інноваційних технологій в освітньому просторі;

- контроль за здійсненням освітньої діяльності та якості підготовки фахівців на всіх рівнях [2].

В основу європейської системи забезпечення якості вищої освіти покладена так звана американська модель, яка поєднує внутрішнє самооцінювання якості в межах певного закладу освіти і зовнішню оцінку ЗВО з точки зору його відповідальності перед суспільством. В кожній європейській країні існують власні підходи до гарантування якості вищої освіти та її оцінки. Було розроблено та узгоджено стандарти, процедури та рекомендації із забезпечення та оцінки якості освіти – European quality assurance standards and guidelines (ESG). Їхнє головне призначення – надання допомоги та визначення орієнтирів для закладів вищої освіти, що розробляють власні системи забезпечення якості, так і для агенцій, які здійснюють незалежні перевірки. Гарантування якості освіти Згідно зі стандартами гарантії якості освіти здійснюються на інституціональному, національному та європейському рівнях [Стандарти та норми забезпечення]. При цьому зазначається про відповідальність ЗВО, яку вони несуть за якість надання освітніх послуг; необхідність захисту інтересів суспільства щодо стандартів та якості вищої освіти; осучаснення змісту навчальних програм в інтересах здобувачів, роботодавців та інших зацікавлених осіб.

Стандарти Європейської асоціації із забезпечення якості освіти у вищій освіті передбачають, що заклади вищої освіти повинні проводити внутрішню політику та мати відповідні методики гарантування якості власних програм. Для досягнення цього слід впроваджувати стратегію безперервного покращення якості, до якої мають бути долучені усі зацікавлені особи; механізми погодження, періодичної перевірки та моніторингу власних програм та нагород тощо.

Що стосується зовнішньої оцінки ЗВО, то варто зазначити наступне:

- усі процедури повинні розроблятися у відповідності з поставленою метою;

- будь-які рішення мають ґрунтуватись на детально розроблених критеріях, що застосовуються однаково для всіх;

- результати обов'язково оприлюднюються.

Агентства з гарантування якості час від часу представляють звіти у формі зведень з опису та аналізу отриманих в результаті перевірки даних. Ці агентства повинні мати повноваження для провадження зовнішнього оцінювання і діяти на основі встановлених правових норм; бути визнаними компетентними органами влади європейського простору вищої освіти

Особливе місце у європейській практиці оцінювання якості освіти посідає акредитація закладів освіти. Більшість національних акредитаційних структур в своїй діяльності спираються на такі принципи:

- мають незалежний статус;
- залучають зовнішніх експертів;
- відвідують ЗВО і проводять спільну експертизу;
- публікують звіти.

Як правило, акредитація спрямовується на освітні програми (програмна, спеціалізована акредитація) і на ЗВО (інституційна акредитація). В різних освітніх системах співвідношення між обома типами акредитації вибудовується неоднаково. За останній період намітилася тенденція до їх поєднання (суміщення). Продовжується пошук необхідного балансу, оскільки просте інституційне оцінювання не досягає базових основ діяльності ЗВО, а програмне оцінювання може обернутися для багатьох ЗВО зайвим адміністративним тягарем.

Отже, у європейських країнах створені та успішно функціонують національні та міжнаціональні системи оцінювання якості освіти. Ці системи, як правило, є достатньо незалежними від органів управління освітою, вони продукують цілком об'єктивну інформацію, яку використовують для корегування стратегії і тактики освітніх політик, порівняльного аналізу

результатів функціонування освітніх систем, удосконалення діяльності закладів освіти.

З метою успішного запровадження в Україні практики гарантування якості освіти передбачається поетапне здійснення таких заходів:

- підготовка законодавчо-нормативного забезпечення цієї справи;
- розробка стандартів і рекомендацій для гарантій якості вищої освіти, які відповідатимуть так званим Стандартам якості вищої освіти в європейському просторі з урахуванням специфіки національної системи вищої освіти;
- створення відповідних умов для діяльності агенцій з гарантування якості освіти;
- виконання контролю діяльності агенцій з гарантій якості освіти.

Аналіз Європейських стандартів забезпечення якості вищої освіти дозволяє визначити основні вимоги і напрямки впровадження європейської системи забезпечення якості освіти в Україні. Йдеться про:

- чітку визначеність політики та пов'язаних з цим процедур забезпечення якості;
- визначення офіційного статусу самої політики, її стратегічних цілей, окремих процедур і виконавців;
- безумовне дотримання критеріїв діяльності із забезпечення якості;
- забезпечення ресурсами, їх відповідність поставленим цілям та процедурам реалізації;
- регулярний моніторинг і звітність;
- доступність і публічність інформації з питань забезпечення якості освіти.

Реалізація даних вимог потребує здійснення цілої низки заходів:

- створення Національного освітнього акредитаційного центру;
- підвищення міжнародного статусу України у зовнішній системі забезпечення якості;

- розробка та впровадження правових механізмів участі роботодавців у процедурі дотримання суспільної відповідальності за якість вищої освіти;
- активне залучення здобувачів до національної системи забезпечення якості;
- запровадження моніторингу якості вищої освіти (на постійно діючій основі) з урахуванням європейського та національного досвіду;
- удосконалення системи оцінювання результатів діяльності закладів вищої освіти як інструментів управління якістю вищої освіти;
- забезпечення на всіх рівнях доступності і прозорості інформації з питань забезпечення якості освіти.

Отже, кожна країна самостійно вирішує питання забезпечення гарантії якості вищої освіти з урахуванням специфіки національних освітніх систем. В питанні вироблення стандартів якості освіти Україна мусить наближати і поєднувати власні напрацювання та сучасний європейський досвід. Тому вважаємо доцільним посилити увагу до розробки систем менеджменту якості; функціонування незалежних агентств з гарантування якості вищої освіти; створення різнорівневих систем якості.

3.2 Впровадження інноваційних технологій документаційного забезпечення системи управління якістю вищої освіти

Нами з'ясовано, що повноцінне виконання закладом вищої освіти своїх функцій та висока якість освіти в умовах сьогодення значною мірою залежать від управлінських процесів. Для цього, як стверджують науковці, необхідне створення сучасної комунікаційної системи документаційного забезпечення управління (КСДЗУ) ЗВО. Йдеться про систему, покликану забезпечити формування повноцінного документаційного ресурсу, належні умови зберігання та використання документованої інформації для досягнення успішного забезпечення управлінських рішень та надання високоякісних освітніх послуг. Ця система має створюватися на основі нових інформаційних технологій, досвіду документознавства і документообігу з організаційними структурами ділових служб ЗВО у відповідності з інформаційним забезпеченням потреб установи. Саме інноваційні технології мають забезпечити перехід від аналізу потреб установи у документальній інформації до надання вільного доступу до засобів електронної комунікації та вільного вибору необхідних даних з документаційного фонду у будь-який час.

Вивчення досвіду низки ЗВО України щодо впровадження інноваційних технологій документаційного забезпечення управління приводить до розуміння важливості не тільки зменшення питомої ваги паперових документів, а й створення ефективного простору управління і функціонування установи з технологічної точки зору.

Високий рівень керованості освітніми процесами у ЗВО обумовлюється зростаючими потоками документальної інформації, змінами технології навчання, системним експериментуванням в освітньому процесі установи. Усе це потребує належного інформаційного та технічного забезпечення реалізації та контролю за їх ефективністю. Відповідна технологія діловодства у ЗВО має допомогти оцінити вплив освітніх інновацій на ефективність діяльності установи, її кінцевий результат.

Науковці пропонують класифікацію ознак інноваційної КСДЗУ у ЗВО, яка враховує три групи факторів : рівень системності інновацій, інноваційний потенціал, функціональне призначення документаційних систем [Якимюк Ю. Інноваційні технології].

Наявність ефективної КСДЗУ ЗВО потребує впорядкування діловодної практики. На сьогодні ці системи мають локальний характер, вони відрізняються за змістом і спрямуванням.

Наявність високотехнологічних документаційних систем у ЗВО допомагає закріпити важливу інформацію в документах, зокрема при:

- відображенні подій і заходів на рівні установи або її окремого підрозділу;
- складанні та реалізації індивідуального плану науково-педагогічним працівником;
- відображенні досягнутих результатів здобувачем вищої освіти у засвоєнні навчального матеріалу;
- підбиття підсумків роботи за визначений період тощо.

Окрім того, застосування інноваційних технологій документаційних систем створює умови прозорості здійснення визначених функцій кожним співробітником відповідно до своєї посади. Керівник установи отримує можливість контролю освітнього процесу та його матеріально-технічного забезпечення.

Важливе значення має впровадження внутрішніх систем забезпечення і вдосконалення якості через ефективну КСДЗУ ЗВО. При проектуванні систем внутрішнього забезпечення якості потрібно враховувати такі елементи, як:

- доступність інформації щодо програм навчання, прозорі правила їх створення, оцінювання та розвитку;
- стандарти кваліфікаційних робіт;
- архівування окремих елементів навчального процесу і результатів навчання здобувачів освіти.

В деяких ЗВО України важливою складовою КСДЗУ є автоматизована система управління навчальним навантаженням. Вона діє за рахунок введення в систему модуля, який надає можливість автоматичного розрахунку необхідної частки аудиторного навантаження на здобувача. Це дозволяє забезпечити диференційований підхід до проектування навчальних планів спеціальностей, оперативно реагувати на зміни в контингенті здобувачів, отримувати всю необхідну для організації навчального процесу інформацію.

Отже, єдина технологія КСДЗУ ЗВО покликана забезпечити автоматизацію діловодства, можливість керування освітнім процесом та здійснення контролю виконання документів. Її формування пов'язане зі створенням цілісної системи принципово нових, а саме – атрибутивних засобів управлінських процесів документування інформації. Втілення такої системи в практичній площині сприяє підвищенню рівня діловодної культури в установі, полегшенню контролю за виконанням розпоряджень керівників ЗВО. Вона є дієвим засобом виявлення досягнень працівників, розвитку ініціативності й самодіяльності здобувачів.

Упровадження КСДЗУ ЗВО дає змогу пов'язати електронну документацію в єдиний інформаційний простір, провести упорядкування управлінського процесу. А створення документаційного фонду ЗВО й можливість оперативного доступу до нього працівників, у свою чергу, забезпечить інформаційну підтримку прийняття будь-яких рішень у всіх підрозділах закладу вищої освіти.

Варто зазначити також, що упровадження й використання інновацій у системі електронної комунікації ЗВО потребує певних передумов: фінансових, технологічних, психологічних тощо. В умовах сьогодення важливо використовувати їх для переорієнтації навчального процесу на індивідуальну, особистісно-орієнтовану форму навчання.

3.3. Перспективи підготовки фахівців сфери інформаційної діяльності в Україні

В умовах сучасного ринку праці потреба у висококваліфікованих фахівцях-документознавцях є досить високою. Йдеться про фахівців, які вміють опрацьовувати інформаційні ресурси і масиви на високому професійному рівні, ефективно застосовувати у своїй діяльності знання, уміння й навички, засвоєнні під час навчання (діловодну термінологію, принципи традиційного та електронного документообігу, роботу з ІС та CRM тощо).

Як відомо, професійна підготовка фахівців документознавчої сфери характеризується поліфункціональністю, охоплюючи при цьому інтегровані в спеціальності сфери діяльності. Це вплинуло на зміст освіти, форми і методи навчальної діяльності.

Опанування навчальним матеріалом на теоретичному рівні передбачає вивчення специфіки діяльності інформаційних установ, закономірностей функціонування інформаційно-документаційних систем цих установ, технології управління інформаційними ресурсами. З практичної точки зору важливо володіти методами і технологіями управління документаційними процесами, вмінням аналітико-синтетичного опрацювання інформації, методами організації використання інформаційних ресурсів, комплексним аналізом діяльності інформаційних установ.

У перспективних планах основою для побудови змісту професійної підготовки, на думку науковців, може бути діяльнісний підхід. Саме такий підхід спрямовує підготовку здобувачів на відпрацювання навичок застосування фахових знань та умінь. І власне діяльність, як цілеспрямована активність людини, є тим фактором, що сприятиме формуванню необхідних умінь, визначених Стандартом вищої освіти України спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа».

Вміння є важливим атрибутом набуття майбутнім фахівцем відповідних компетентностей. Серед показників сформованості професійної

компетентності майбутніх фахівців інформаційної сфери слід відзначити здатність створювати чітку, стислу і точну управлінську документацію відповідно до нормативних вимог. Для виконання цього завдання суб'єкт навчання повинен набути відповідних вмінь:

- приймати рішення щодо структури та форми управлінських документів, належним чином забезпечувати інформаційне наповнення документа;
- застосовувати знання нормативно-правової бази в процесі документування;
- здійснювати аналіз та синтез інформації щодо змісту й суті управлінської діяльності;
- дотримуватися вимог ділового стилю.

Застосування діяльнісного підходу в процесі професійної підготовки майбутніх фахівців інформаційної сфери допомагає відтворенню реальної дійсності, в умовах якої можна навчитися розв'язувати складні спеціалізовані завдання, забезпечувати якість їх виконання, здійснювати оцінювання результатів діяльності. Все це має засвідчити готовність фахівця до виконання своїх професійних обов'язків.

Діяльнісний підхід науковці пов'язують з підходом компетентнісним, який «став ключовим методологічним інструментом до підготовки майбутніх фахівців» і який «підвищує системність професійної підготовки випускників, їх готовність успішно вирішувати основні завдання професійної та соціальної діяльності» [12; 51]. Тобто в умовах сьогодення оволодіння комплексом компетентностей по суті означає формування здатності здобувачів вищої освіти до виживання, стійкої життєдіяльності, створення потенціалу для майбутньої життєтворчості.

Основним, сутнісним поняттям цього підходу є професійна компетентність «як якість особистості майбутнього фахівця, що характеризує рівень його інтеграції у середовище професійної діяльності, як і у різні соціальні середовища» [16; 99]. Професійна компетентність обов'язково

передбачає: «глибокі знання явищ та предметів, вільне володіння змістом власної праці, а також відповідність професійно важливих якостей особистості вимогам певного виду діяльності» [27; 181-182].

Нині в педагогіці для розв'язання так званих дидактичних проблем адаптації ідей у змісті освіти застосовується також синергетичний підхід. Це – нова методологічна орієнтація пізнавальної й практичної діяльності. Безпосереднім предметом вивчення синергетики є самоорганізація, встановлення порядку. Нестійкий стан педагогічного процесу синергетика розглядає як передумову порушення старих його структур й виникнення нових. У більшості випадків вибір системою подальшого напрямку розвитку залежить від випадкових чинників, при цьому суб'єкт навчання уявляється як інтелектуальна система, що передбачає інтеграцію в структуру особистості необхідних змістових компонентів.

Таким чином, застосування синергетичного підходу до професійної підготовки майбутніх інформаціоніків дозволяє дослідити взаємодію складних систем в освітньому середовищі, а також зміни, які відбуваються в тих системах як результат цієї взаємодії. Синергетичний підхід застосовується й при вивченні такої системи як мережний інформаційний простір. У створеному за допомогою відповідного науково-методичного забезпечення новому навчальному середовищі відбувається ефективно засвоєння змістових компонентів системи професійної освіти, забезпечується сприяння процесам самоорганізації та вільного вибору суб'єктом навчання оптимальної індивідуальної траєкторії навчання, відстежуються можливі помилки або хиби в системі накопичення знань порівняно із запланованими результатами.

Усі названі підходи є нині актуальними і перспективними, їх застосовують нині в професійній підготовці майбутніх фахівців інформаційної сфери, також розробляється відповідне науково-методичне забезпечення означеного процесу. Робота в цьому напрямку триватиме й надалі.

ВИСНОВКИ

1. Здійснено аналіз сучасного стану дослідження проблеми документаційного забезпечення системи управління якістю вищої освіти. Відзначено значний внесок у розробку цієї проблематики вітчизняних науковців. Накопичено значний масив інформації та знань щодо впровадження інноваційних технологій у сферу освіти, документаційного забезпечення управління якістю вищої освіти, що пов'язано зі стрімким збільшенням обсягів управлінської інформації, масштабів і складності керованих систем та вирішуваних ними завдань.

2. Визначено джерельну базу та методи дослідження. До основного комплексу джерел, на основі яких було виконано наукове дослідження, належить документація кафедри історії, археології, інформаційної та архівної справи ЦНТУ, інформаційно-довідкові видання, наукова література, електронні ресурси. Важливою складовою джерельної бази стали законодавчі та нормативно-правові акти (Закони України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову та науково-технічну діяльність»), державний стандарт вищої освіти, національні стандарти з діловодства та архівної справи та інші документи, які визначають основні принципи та завдання державної політики у сфері освіти.

3. Схарактеризовано основні категорії та принципи функціонування системи управління якістю вищої освіти. Відзначено, що якість освіти є національним пріоритетом, тому на її забезпечення спрямовуються різноманітні ресурси суспільства і держави: фінансові, матеріальні, наукові, кадрові тощо. З метою контролю та поліпшення якості вищої освіти було створено державний орган – НАЗЯВО.

4. Досліджено документацію структурного підрозділу закладу вищої освіти – кафедри історії, археології, інформаційної та архівної справи ЦНТУ. Схарактеризовано основні види документів: нормативні, організаційно-правові, обліково-статистичні, інформаційно-довідкові. Проаналізовано документаційне забезпечення основних напрямків діяльності кафедри:

навчальної, методичної, науково-дослідної, а також заходів профорієнтаційної, виховної роботи, зв'язків з громадськістю.

5. Досліджено використання інформаційних технологій в сучасній системі професійної підготовки майбутнього фахівця-документознавця. Активне використання електронних комунікацій в системі управління якістю вищою освітою дає можливість створення комунікаційних систем документаційного забезпечення управління ЗВО як автоматизованої системи багаторазового використання. Така система забезпечує оперативність пошуку, збирання, фіксації, опрацювання та передачі документальної інформації, а також надійність її зберігання.

6. Вивчено досвід документаційного забезпечення системи управління якістю вищої освіти європейських країн. Відзначено, що в основу європейської системи забезпечення якості вищої освіти покладена так звана американська модель, яка поєднує внутрішнє самооцінювання якості в межах певного закладу освіти і зовнішню оцінку ЗВО з погляду його відповідальності перед суспільством. В кожній європейській країні існують свої підходи до забезпечення і оцінки якості вищої освіти.

7. Розроблено рекомендації щодо впровадження інноваційних технологій документаційного забезпечення системи управління якістю вищої освіти. Задля повноцінного виконання закладом вищої освіти своїх функцій, як стверджують науковці, необхідне створення сучасної комунікаційної системи документаційного забезпечення управління (КСДЗУ) ЗВО. Йдеться про систему, покликану забезпечити формування повноцінного документаційного ресурсу, належні умови зберігання та використання документованої інформації для досягнення успішного забезпечення управлінських рішень та надання високоякісних освітніх послуг.

8. Накреслено перспективні напрямки підготовки фахівців сфери інформаційної діяльності в Україні. Обґрунтовано доцільність застосування діяльнісного підходу в професійній підготовці майбутніх інформаційників. Відзначено також актуальність і перспективність застосування

синергетичного підходу до професійної підготовки майбутніх фахівців інформаційної сфери діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ДЖЕРЕЛ

1. Асеев Г. Управління сучасним документообігом: теорія, структура, методи / Г. Асеевю. *Вісник Книжкової палати*. 2011. № 5.
2. Бабин І. І. Формування системи забезпечення якості вищої освіти / І. І. Бабин. *Основні засади розвитку вищої освіти України в контексті Болонського процесу. Документи і матеріали*. Ч. 2 / Упоряд.: М. Ф. Степко, Я. Я. Болюбаш, В. Д. Шинкарук, В. В. Грубієнко, І. Бабин. Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім.. В. Гнатюка, 2004. С. 109-117.
3. Батечко Н. (2017) Управління якістю в сфері вищої освіти: методологічний аспект / Н. Батечко. *Освітологія*,(6), 156-162. Режим доступу: <https://doi.org/10.28925/2226-3012.2017.6.156/162>.
4. Бездрабко В. В. Документознавство в Україні: інституалізація та сучасний розвиток: [монографія]. К.: Четверта хвиля, 2009. 720 с.
5. Беляков К. І. Інформатизація в Україні: проблеми організаційно-правового та наукового забезпечення: монографія. К.: КВІЦ, 2008. 576 с.
6. Бриль Ю. Практика формування та реалізації змістового компоненту документознавчої освіти в Україні / Ю. Бриль. *Вісник Житомирського державного університету ім. Івана Франка*, 2018. [Електронний ресурс] / Ю. Бриль. Режим доступу: file:///C:/Documents%20and%20Settings/Пк/Мои%20документы/VZhDUP_2018_1_10.pdf
7. Головань С. М. Сучасна технологія діловодства. Моделювання та інформаційні технології: Збірка наукових праць. К.:ІПМЕ ім. Г. Є. Пухова НАН України, 2009. Вип. 53. / С. М. Головань. URL: <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/29672/05-Golovan.pdf?sequence=1>.
8. Гончаренко Є. О. Системи електронного документообігу як складова частина загального інформаційного середовища закладу вищої освіти / Є. О. Гончаренко. *Управління розвитком складних систем*, 2023. № 55. С. 133-139.

9. Грабовенко Н. Система управління якістю вищої освіти: структурно-функціональний аналіз / Н. Грабовенко. *Університетські наукові записки*, 2020. №6 (78). С. 26-32 www.unz.univer.km.ua

10. Демуз І. О. Документаційне забезпечення діяльності державних установ: навч.-мет. посіб. / І. О. Демуз. Переяслав-Хмельницький (Київська область): Домбровська Я. М., 2018. 210 с.

11. ДК 010:2021 Класифікатор управлінської документації. (Чинний від 19.04.2021 р. № 525-21) URL: <https://undiasd.arcives.gov.ua/doc/klasifikator.pdf>

12. Драч І. Компетентнісний підхід як ключовий методологічний інструмент модернізації підготовки майбутніх викладачів вищої школи / І. Драч. *Теорія та методика управління освітою*, 2011. № 7. С. 47-56.

13. ДСТУ 3017: 2015. Видання. Основні види. Терміни та визначення понять – На заміну ДСТУ 3017-95 (Чинний від 2016-07-01, № 65). Київ : Держстандарт України, 2016.

14. ДСТУ 4163:2020. Державна уніфікована система документації. Уніфікована система організаційно-розпорядчої документації – На заміну ДСТУ 4163-2003 (Чинний від 2021-09-01, № 144). Київ : Держстандарт України, 2021.

15. ДСТУ 3844–99. Державна уніфікована система документації. Формуляр-зразок. Київ: Вимоги до побудови документів. (Чинний від 2000-07-01). Вид. офіц. Київ : Держстандарт України, 2000.

16. Дубасенюк О. А. Професійна педагогічна освіта: компетентнісний підхід: монографія / за ред.. О. А. Дубасенюк. Житомир: Вид-во ЖДУ ім.. І. Франка, 2011. 412 с. С.99

17. Енциклопедія освіти / гол. ред. В. Кремінь. Київ: Юридична література, 2008. С.34(1040 с.).

18. Загорецька О. М. Теорія діловодства як галузь наукових знань / О. М. Загорецька. *Студії з архівної справи та документознавства* / ДКАУУ. УНДІАСД. 2007. Т.8. С.139-141.

19. З історії розвитку систем електронного документообігу. Особливості впровадження електронного діловодства в Україні [Електронний ресурс]. Режим доступу: [URL:http://studopedia.com/ua/1_53714_z-istorii-rozvitku-sistem-electronnogo-documentoobigu-osoblivosti-vprovadzhennya-electronnogo-dilovodstva-v-ukraini.html](http://studopedia.com/ua/1_53714_z-istorii-rozvitku-sistem-electronnogo-documentoobigu-osoblivosti-vprovadzhennya-electronnogo-dilovodstva-v-ukraini.html).

20. Зленко А., Іващенко А. Підготовка фахівців сфери документаційного забезпечення управління та інформаційної діяльності: історичні передумови та перспективи. *Society. Document. Communication. Соціум. Документ. Комунікація*. № 12 (2021). С. 145-170. Режим доступу: <https://doi.org/10.31470/2518-7600-2021-12-145-170> .

21. Качмала В. І. Сучасні технології і вирішення актуальних питань документаційного забезпечення управління й архівної справи / В. І. Качмала. URL: http://knukim.edu.ua/wp-content/uploads/nuk_konf/19/2.pdf#page=86.

22. Козак І. (2020) Удосконалення документаційного забезпечення управління підприємством на основі використання інформаційних технологій / Козак І. Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса. Том 1. № 12.

23. Копняк К.В. Електронний документообіг : опорний конспект лекцій Вінниця : Видавничо-редакційний відділ ВТЕІ КНТЕУ, 2018. 63 с.

24. Крохмаль І. Аналіз сучасної системи професійної підготовки майбутнього фахівця-документознавця в закладах вищої освіти України / І. Крохмаль. *Вісник Луганського національного університету імені Т. Шевченка*. 2018. № 8 (322). Ч. 2. С. 63-74.

25. Костирко Т. Формування ресурсної бази інформаційного забезпечення освіти в умовах регіону / Т. Костирко. Вісник Книжкової палати, 2008. №2. С. 25-27.

26. Кулешов С. Г. Управлінське документознавство: навч. посібник. Київ: ДАКККіМ, 2003.

27. Кухтяк О. Інноваційні підходи до науково-методичного забезпечення професійної підготовки майбутніх фахівців інформаційної, бібліотечної та архівної справи / О. Кухтяк. *Молодь і ринок*, 2018. № 5 (160). С. 179-183 С. 181-182.

28. Литвин С. Документаційне забезпечення управління вищим навчальним закладом як чинник надання якісної освіти та доступності знань (історіографічний аналіз) / С. Литвин. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*, 2013. № 1. С. 4-8. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bdi_2013_1_3

29. Матвієнко О. Основи організації електронного документообігу: навч. посіб./ О. Матвієнко, М. Цивін. К.: Центр навч. літератури, 2008. С. 112.

30. Мешков Д. Електронний документообіг: обіг, зберігання, використання, законодавчі аспекти. Досвід ФРН (1990-2000). *Архіви України*, 2001. № 6. С.73-87.

31. Основи організації електронного документообігу. У 2-х т. / І. Васьков та ін.; за ред. проф.. В. Хорошка. К.: ДУІКТ, 2008. Т.1, Т.2

32. Палеха Ю. І. Класифікація управлінських документів в організації / Ю. І. Палеха. *Архівознавство. Археографія. Джерелознавство: міжвідомчий. наук. збірн.* Вип. 9. Київ, 2007. С. 100–109.

33. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. *Верховна Рада України. Законодавство України.* [URL:http://bit.ly/3qHfsBE](http://bit.ly/3qHfsBE) .

34. Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах: Закон України 80/94 від 01.07.2022. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov/laws/show/80/94-вр>

35. Про наукову та науково-технічну діяльність: Закон України від 26.11.2015 р. № 848-VIII. *Верховна Рада України. Законодавство України.* [URL:http://bit.ly/3qJ8jAu](http://bit.ly/3qJ8jAu).

36. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. *Верховна Рада України. Законодавство України.* [URL:http://bit.ly/3kkN0Tk](http://bit.ly/3kkN0Tk)

37. Рудюк В. Критерії класифікації електронних ділових документів: сучасні тенденції і перспективні схеми / В. Рудюк. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*, 2006. № 3. С. 54-60.

38. Савицький В. Т. Документаційне забезпечення діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування України. Київ : КНТ, 2008. 324 с.

39. Семенець-Орлова І. Політика системних змін у сфері вищої освіти в Україні / І. Семенець-Орлова. *Грані*, 2019. № 22 (8). С. 47- 59.

40. Сілютіна І. М. Інформаційна діяльність в мережевому суспільстві / І. М. Сілютіна. Гілея: науковий вісник: збірник наукових праць. Філософські науки, 2017. Вип.120.С. 170-173.

41. Слободяник М. С. Структура сучасного документознавства. *Вісник Кн. Палати*. 2004. № 3.

42. Спрінсян В. Г. Інформаційно-документаційний менеджмент вищої школи: пропозиції до оптимізації [Електронний ресурс] / В. Спрінсян. Режим доступу:

https://d1wqtxts1xzle7.cloudfront.net/106921843/sbirnik_konf_XVI_september_2023-libre.pdf.

43. Стандарти та норми забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти. *Основні засади розвитку вищої освіти України в контексті Болонського процесу. Документи і матеріали*. Ч.3 / упоряд.: М. Ф. Степко, Я. Я. Болубаш, В. Д. Шинкарук, В. В. Грубієнко, І. Бабин; за ред.. С. М. Ніколаєнка. Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім.. В. Гнатюка, 2006. С. 83-109.

44. Тераванесов М. Система управління якістю освіти/ М. Тераванесов. Економічний аналіз, 2014. Т.18, №1. С.93-98. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. [URL:http://bit.ly/2OIBre1](http://bit.ly/2OIBre1).

45. Управління якістю освіти: досвід та інновації: колективна монографія / за заг. редакцією Л. Л. Сушенцевої, Л. М. Петренко, Н. В. Житник. Павлоград: ІМА-прес, 2018. 276 с.

46. Управлінське документування: підручник / за заг. ред. проф. Ю. Палехи. К.: Видавництво Ліра, 2017. 368 с.

47. Федорук О. Електронний документообіг як ефективна умова організації роботи викладача та студента у ВНЗ / О. Федорук. *Збірник наукових праць Рівненського державного гуманітарного університету*, 2015. Вип. 2. С.282-287.

48. Філіпова Л. Спеціальність «Документознавство та інформаційна діяльність» у Харківській державній академії культури: пріоритети навчання та перспективи розвитку / Л. Філіпова. *Вісник Харківської державної академії*, 2009. Вип. 27. С. 83-91.

49. Чміль А. Принципи формування системи управління якістю вищої освіти в умовах реформування [Електронний ресурс] / А. Чміль. Режим доступу:

http://umo.edu.ua/images/content/nashi_vydanya/metod_upr_osvit/v_1/21.pdf.

50. Юхименко Ю. Проблеми інформатизації документообігу у вищих навчальних закладах України / Ю, Юхименко. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*, 2008. № 3. С. 50-53.

51. Якимюк Ю. Інноваційні технології документаційного забезпечення якості управління ВНЗ / Ю. Якимюк. *Освіта регіону*, 2012. № 4. Режим доступу: <http://social-science.uu.edu.ua/article/932>

52. Якимюк Ю. Комунікаційна система документаційного забезпечення управління вищим навчальним закладом: автореф. ... канд. наук із соц. комунікацій / Ю. Якимюк. К.: НАКККІМ, 2011. 20 с.

53. Якимюк Ю. Формування ефективного сховища інформації у вищому навчальному закладі – важлива складова електронного документообігу / Ю. Якимюк. *Вісн. Кн. палати*, 2011. № 1. С. 21-24.

54. Яременко О. І. Правові проблеми регулювання інформаційної діяльності у сфері державного управління / О. І. Яременко. *Інформація і право* № 3 (3), 2011. С. 56-63.

